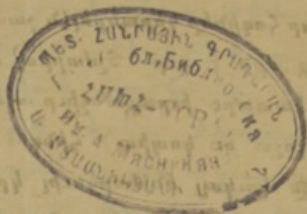


# ԼՈՒՍԱՔԵՐ

ԼՐԱԳԻՐ



## ԱԶԳԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԵՐԵՎԱՆԻ ՀԻՆԳԵԱՐԹԻ ԵՒ ՇԱՐԱԹ ՕՐԵՐԸ

ԼՍԱՔԵ  
ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆ ԼՈՒՍԱՔԵՐ ԼՐԱԳՐԻ  
ԳԱԶԵՐԸ  
Administration du journal armenien  
LOUSSAPER  
Boite Postale 868 Le Caire (Egypte)

ԲԱԺՆԵԳԻՆ  
Եղիայտոս Առաւման  
Ողջ ՊՐԶ 100  
Վեցամսեայ 50  
Եռամսեայ 25

ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ  
Նամակ և գրուած գրիկը Վարչութեան հասցեին  
Չեռագրիկները եւս չեն դարձափոխուիլ  
Ծանուցումներու համար մասնաւոր պայմաններ  
Խմբագրատունը կը գտնուի Մանսուր Փաշա Խալիճ, քրտմուկի  
գծին վրայ, Գաֆէ և Կար տը Թրամսի բաւարժին մէջ:

ԼՈՒՍԱՔԵՐԻ  
ՕՐԱՅՈՅՑԸ  
ԴՆ. 26 Յուլիս  
Գ. Եր. Վարչութեան  
Ձեռքդ ինչ գործ որ անցնի՝ բռ-  
նոր ու մոլոր գործէ:  
ԴՆ. 27 Յուլիս  
Պաշտ  
Լոու թիւն պահած ըլլալնուհա-  
մար շատ քիչ անգամ կը զղջանք:

ԲԻԻԶԱՆԴԱԿԱՆ  
ՆԱՍՍԱԿԱՆԻ  
Բերա, Յուլիս 31, 1905

Թրուան խնդիրը, որ ուրիշ ա-  
մեն բան մոռցնել կուտայ՝ երբեք  
մզկիթին մէջ կատարուած յանգուգն  
փորձն է:  
Վստահելի աղբիւրներէ տու-  
նուած նոր տեղեկութեանց նայելով  
այդ ահուկի պայծառ յառաժե-  
կած էր ո՛չ ուսմբէ և ո՛չ ակնէ,  
հապա դժոխային մեքենայէ մը, որ  
թիթեղէ տուփի մէջ գոցուած և  
մզկիթին բակը մտնող կառքերէն  
մէկուն վրայ տեղաւորուած էր: Տու-  
փը ժամացոյցի գրութեամբ լարուած  
ըլլալով՝ որոշեալ պահուն պայծեցաւ,  
միայն թէ Սուլթանը, մզկիթին մէջ  
իւլեմաներէն մէկուն հետ խօսքի  
բռնուած ըլլալուն՝ քանի մը րոպէ ուշ  
դուրս ելաւ և վստահեալ ազատ ծա-  
ցալով անտառներուն թիւր, պաշտօնա-  
կան քննութեանց նայելով 17 հոգի  
է, որոնց մէկուն գլուխը մարմինէն  
անջատուած ըլլալուն՝ բոլորովին ան-  
ճանաչելի կը թայ եղեր: Կը կարծեն  
թէ ասիկա է բուն ոճրագործը կամ  
այն կառապանը որուն կողմին մէջ  
պայծեցաւ դժոխային մեքենան:  
Պայծառի վայրկեանին՝ Սուլթա-  
նին մեծ պաշտօնականները դողաշար  
եղած և ընդհանուր խուճապի մատ-  
նուած են իրենք զիրենք ազատելու  
համար, բայց ապանիացի անձնա-  
պահ զօրքեր Սուլթանը չըմպատած  
են պաշտպանութեան համար: Այդ  
պահուն Սուլթանին ցոյց տուած ա-  
նակնկալ քաջատրուութիւնը շատ ու-  
շագրութիւն վրաւած է եւրոպական  
չըմանակներու մէջ:  
Այդ փորձին յաջորդող 48 ժա-

մը մայրաքաղաքիս հայերուն համար  
ահուգողի շրջան մը եղաւ: «Եթէ  
գործին մէջ հայու մատ կայ, արդ-  
եօք ինչ կ'ըլլայ հետեւանքը...» Այս  
էր ամենուս մտքին վրայ ծանրացող  
հարցումը: Բարեբաղդաբար՝ հակա-  
ռակ պաշտօնական մանրակրկիտ քն-  
նութեանց՝ զեռ չեն հասկցուած փոր-  
ձին հեղինակները, և առ այժմ կաս-  
կածները աւելի կը ծանրանան Մա-  
կեդոնական կամ Պուլկարական  
մասնաժողովի մը վրայ, որովհետեւ  
քանի մը շաբաթ առաջ անոնց կողմէ  
ազգաբարութիւն մը ուղղուած է եղեր  
Բարձր. Դրան պաշտօնէից, կատարած  
կայ նաեւ երկու խտալացի անխիտ-  
ականներու վրայ, որոնց մին հիմա  
անհետացած է:  
Քանի մը քրէ ի վեր, սակայն,  
ոստիկանութեան աշխերը աւելի լա-  
րուած կը թուին հայերու վրայ:  
Հայ յեղափոխականներու կողմէ դե-  
պանատուններու ուղղուած շրջաբե-  
րական նամակի մը մէջ պատնական  
բառերով պահանջուած է բարենորո-  
գութեան անմիջական գործադրու-  
թիւնը: Բարձրատախան թիւրք մը,  
որ հայ շրջանակներու մէջ վստահ-  
ութիւն կը վայելէ՝ յայտարարած է իր  
մէկ հայ բարեկամին թէ «Հայ քոմի-  
թէիները, շատ գէշ ժամանակ ընտ-  
րած են, այդպէս շրջաբերական մը  
զրկելու համար»:  
Դեռ չեմ կրցած ստուգել թէ  
այդ շրջաբերականը որ կուսակցու-  
թեան կողմէ ուղղուած է: (\*)  
ԲԻԻԶԱՆԴԱՅԻ

(\*) Բարեկի La Libre Parole թեր-  
թին է. Պուսոյ Թղթակիցը կը կարծէ թէ  
յիշեալ շրջաբերականը Հնչակեան մասնա-  
ժողովին կողմէ չըլլած է, և հետեւեալ  
զիտագութիւնը կ'ընէ այդ առթիւ:  
«Հնչակեան Մասնաժողովի շրջաբե-  
րականին հրատարակումը կը պարսաւորի  
ամեն կողմէ, որոհետեւ անիկա այն հան-  
գամանքը ունի որ իշխանութիւններուն ձեռ-  
քը պատրուակ մը տայ թիւրքիոյ անմեղ  
հայերուն վրայ հակադրութիւնը աւելցնելու,  
և անոնց կեանքը աւելի դառնացնելու:  
Հայոց բոլոր ճշմարիտ բարեկամե-  
րը կը ցաւին այսպիսի պահու մը մէջ  
կատարուած այսպիսի ձեռնարկի մը վրայ որ  
բարիքէ աւելի չարիք կրնայ պատճառել:  
(ԴՐ. Խ.)

ԿԵՆՍԱԿԱՆ ՃԻԳԸ  
Գերման հանճար մը, Հոմպոլտ, խի-  
ղարուն սկիզբները խրատ մը տուաւ ին-  
րուսիոյ վեհապետին— ինչ որ կ'ուզես, ը-  
սաւ, որ ասկէ յիսուն տարի վերջը բուս-  
նի ազգին մէջ, պէտք է զայն այսօրուէն  
սերմանա զպրոցներու մէջ, իրօք, եթէ  
գետի մը ընթացքը փոխել ուզենք, երթա-  
լու ենք անոր աղբիւրին: Նորարոյս սե-  
րունդին զատկարարութեանը միջոցով  
միայն կարելի է ազգի մը ընթացքը փո-  
խել, և պէտք է որ գտնէ երկու սերունդ-  
ներ յաջորդաբար սաստիկ և մեթոտաւոր  
կրթութեան բովէն անցնին: Ազգի մը բազ-  
մադարեան կեանքին մէջ յիսուն տարին  
խիտ կարճ միջոց մըն է, և եթէ հան-  
րային կրթութեան շնորհիւ ազգի մը բա-  
րոյական կեանքը արմատապէս նորոգուի  
կէս դարու մէջ, իրաւամբ կրնայ անիկա  
հաշազան երեւոյթ մը նկատուիլ:  
Ասիկա է մեծ ճշմարտութիւնը զոր  
մեր պարբերական մամուլը ամեն օր պէտք  
է բարոզէ հայ հանրութեան թէ տեղեկբի  
յառաջդիմութեան ընթացքը ո՛չ յեղափո-  
խութեան (revolution) այլ հոլովոյթի (e-  
volution) մեթոտով կը կատարուի: Բնու-  
թիւնը ստիւն չդիտէ, ինչ որ ըստ երե-  
ւոյթին յանկարծական կը թուի մեզի, ի-  
րօք յամր ու աստիճանական գործողու-  
թեանց արդիւնք է: (Իրինակ իմե, ծննդա-  
բերական երկունքը քանի մը ժամու խնդիր  
է, բայց երախան ինը երկար ամիսներու  
ընթացքին՝ աննշմարելի կէտի մեծութենէն  
մինչեւ աղուոր մանկիկի մը համեմատու-  
թիւններուն ու հիւսնալի կազմաւորութեան  
հասած է հոլովութեան յամր մեթոտով:  
Ազգային վերականգնումի ճիգն ալ Յէսթ  
մը, հարուած մը, մօզական շարժում մը  
չէ բնաւ, այլ տոկուն և մեթոտաւոր աշ-  
խատութիւն մը որ սերունդէ սերունդ պէտք  
է շարունակուի անդու:

Ազգի մը զօրութիւնը քանակական և  
որակական չափեր ունի: Պրանսացիք շատ  
անհանդիստ են իրենց թուական աճումին  
գրեթէ զաղարած ըլլալուն համար, նայե-  
լով որ իրենց մրցակիցներն, Գերմանը և  
Անգլիացիք կը շարունակեն բազմանալ: Հա-  
յերս ալ մեր թուական կշիռն պարտաւոր  
ենք կարեւորութիւն տալ: Այնպէս ա-  
րիւնհեղութիւններն մեզի պէս քիչուոր ժո-  
ղովորդի մը համար ահագին փաստ կը  
նշանակեն: Համաճարակներու, ժողովրդա-  
յին ապստոյղ ուղարկութեանց և մուլթիւն-

ներու գէմ կանոնաւոր պայքար մղել պէտք  
է՝ ոչ միայն զպրոցներուն մէջ այլ և շա-  
փահաններու ուղղուած հրատարակութիւն-  
ներով: Նպաստաւոր պայմաններու մէջ  
ժողովրդի մը թիւը կրնայ 25 ասուած  
մէջ կրկնապատկուի, պայմաններ որ հա-  
զիւ երբեք լիովին կ'իրականանան: Մա-  
կայն եթէ 3 միլիոնը 6 միլիոնի բարձ-  
րացնել դժուար է քառորդ դարու մէջ, հը-  
նարը կայ զանիկա այդքան քիչ ժամանա-  
կէն 30 կամ 60 միլիոնի հասցնել՝ որա-  
կական տեսակէտով: Հայկական դեղնցիկ  
առակը ճշմարտիւ կ'ըսէ:  
Մարդ կայ որ հազար կ'արժէ,  
Հազար կայ որ մէկ մը չարժէր:  
Վիթխարի թիւերն չեն պատմութեան  
ընթացքին ազդողներն այնքան որքան  
բարձր ու հզօր յատկութիւններն փոքրա-  
մասնութեանց վիճակագրութեան Ռուսիա ե-  
րապարկ հզօրագոյն էր քան զՃարոն,  
սակայն փորձը ցոյց տուաւ թէ որակն ու  
կազմակերպութիւնը աւելի մեծ դեր կը կա-  
տարեն քան զանգումային մեծութիւնը:  
Միջատուն 186 ին հրամայեց որ Ճարոնի  
մէջ անդատարակ տղայ մը չ'աւայ: Բիշ  
ատենէն հանրային կրթութիւնը անանկ  
համապիւս ծաւալ մը առաւ որ առջի իւ-  
րաքանչիւր 100ի փոխան 3,000,000  
աշակերտ կը հաշուէին զպրոցներուն մէջ:  
Երեւուն տարուան մէջ Ճարոնցի, որ  
մարդկային ամենէն բարձր ցեղին չի վե-  
րաբերիր, գերազանցեց ոչ միայն իր ասի-  
ական զրացիներն այլ և Եւրոպականներն  
շատերն: Մեթոտաւոր ու խնամեալ գաս-  
տիարակութիւնը ինչ հաշազգործ ոյժ ու-  
նի: Ճարոնի փորձագութիւնը այս մասին  
ամենէն ապացուցական է: Անգին Չարը  
և իր խորհրդակիցները, բիրտ ուժի կոթը-  
նած, կը թողուն իրենց ժողովուրդին 100  
ին 90ը անդատարակ, այսինքն կոշտ  
մակոյտ մը անգոր ու անխիտ, փոխանակ  
այդ վիթխարի զանգումաւ կրթութեամբ  
անհուն զօրութեան մը փոխելու: Չար-  
մանք է միթէ որ 1 է ամեն ի վեր Բիւ-  
սիա ամեն ճակատամարտի մէջ, առանց  
եզական բացառութեան մը, կը յաղթուի  
Ճարոնէն: Ամենալաւ կրթութեամբ միայն,  
և ոչ այլ հնարքով, կրնար Միջատոյի  
ժողովուրդը հաւնիլ այս փառքին ու հաւ-  
աշխարհական վարկին այսքան կարճ առե-  
նի մը մէջ: Եւ վստիւր չէ մեծազոյն վարձ-  
քը, այլ այն հոգեկան, ներքին հոլովոյթը  
որ խորիսն է զօրութեան և որ ամենէն  
փառաւորն է ճշմարիտ յեղափոխութեանց:



1. ՏԷԼԵՃԱ.— Աստիճանական  
 էությունը գաղափարական մէջ էր գտնուել, տա-  
 ածութիւնն է 415 ֆ. 23 գ 16 սէնթիմ.  
 արձու տրուած տարածութիւնն է 311  
 . 10 գ. վարձակալութեան եղանակն  
 պայմանաժամը Հիւսսիս պէս, ընթացիկ  
 արտան համար 113,240 շրշ. հաստի  
 խառնուած է, որով ֆէտտանը միջին  
 սշուով 334 շրշ-ի կուգայ. Տարեկան  
 արքն է 17,986 շրշ.:







